

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na rok 2023.**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r.o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2023r. poz.40 ze zm.),art.6 ust.2pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz.U. z 2021r. poz.1249 ze zm.) **Rada Gminy w Ostrowie ustala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na rok 2023, w brzmieniu ustalonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ostrów

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia .

§ 4. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń w budynku Urzędu Gminy Ostrów oraz poprzez zamieszczenie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Ostrów.

**Przewodniczący
Rady Gminy**

Rafał Nędza

RADA GMINY
w OSTROWIE

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY
OSTRÓW NA ROK 2023

Ostrów 2023

Zasoby Gminy Ostrów w zakresie realizacji Programu.....	22
Ewaluacja.....	23

WSTĘP

Pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić. Najczęściej ofiarami różnych form przemocy padają kobiety, osoby okresowo lub trwale niedołączone ze względu na starość czy chorobę oraz dzieci.

Przemoc w rodzinie - to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste członka rodziny (osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących).

Przemoc w rodzinie, w szczególności, naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym.

Przemoc w rodzinie jest:

- zjawiskiem wynikającym z działania człowieka (działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym),
- intencjonalna (zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu),

poza tym:

- wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny,
- powoduje szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym oraz cierpienie i krzywdy moralne u osób, których dotyka.

Przemoc domowa ma miejsce, gdy jedna osoba stara się kontrolować drugą i zaznacza swoją siłę w związku. Może się na nią składać krzywdzenie fizyczne, emocjonalne, seksualne lub finansowe. W większości przypadków, stosowana jest przez mężczyzn wobec kobiet. Osoba stosująca przemoc chce się dowartościować kosztem swojej ofiary, chce ją zdominować, narzucić swoją wolą, wymusić określone zachowanie. Krzywdzone kobiety często uważają, że przemoc ze strony partnera jest czymś wpisanym w ich los, zjawiskiem nierzadkim, ugruntowanym tradycją i czymś z czym musi się żyć i jakoś sobie radzić. Przemoc jednak jest zaprzeczenie podstawowego prawa każdej osoby – prawa do wolności i bezpieczeństwa. Każdy człowiek ma prawo do życia pozbawionego przemocy, w szczególności ze strony osób, które miały być nam najbliższe. Każdy rodzaj przemocy jest przestępstwem i nikt nie ma prawa krzywdzić drugiej osoby. W świetle polskiego prawa karnego przemoc w rodzinie stanowi przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności.

sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

KONSEKWENCJE DOŚWIADCZANIA PRZEMOCY PRZEZ DZIECI

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci. Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (deficyty w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów i kreatywności) problemów afektywno-behawioralnych (agresja, samoponiżanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm). Skutki przemocy pojawiające się podczas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta, lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ma wpływ na całe dorosłe życie. Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

SPOŁECZNE KONSEKWENCJE PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale przede wszystkim powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza

Najczęściej zgłaszane przez osoby pokrzywdzone formy przemocy to **przemoc fizyczna i przemoc psychiczna** bądź emocjonalna oraz połączenie kilku form przemocy.

W 2022 r. zakończono 17 postępowań w ramach procedury „Niebieskie Karty” na podstawie:

a) § 18 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”: **16 – zakończono z powodu ustania przemocy.**

b) § 18 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”: **1 – rozstrzygnięto o bezzasadności prowadzenia procedury.**

Zespół Interdyscyplinarny podejmował różnorodne **działania pomocowe** w odniesieniu do różnych kategorii osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie:

- działania podejmowane **wobec ofiar** przemocy w rodzinie; praca socjalna, wsparcie emocjonalne, pomoc finansowa, oferta umieszczenia w hotelu POIK, oferta pomocy psychologicznej i prawnej, poradnictwo, motywowania do potrzymania działań.
- działania podejmowane **wobec sprawców** przemocy w rodzinie: wezwanie na spotkanie ZI, rozmowa i pouczenie, monitoring, zgłoszenie do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zgłoszenie do Programu Korekcyjno – Edukacyjnego dla sprawców przemocy, zgłoszenie do prokuratury.

Działania pomocowe, w odniesieniu do **osób uwikłanych** w problem przemocy w rodzinie, prowadzone przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawia poniższa tabela.

Liczba osób objętych pomocą	Podjęte działania
14	zaproszenie na spotkanie ZI, Praca socjalna, wsparcie emocjonalne, pomoc finansowa, oferta umieszczenia w hostelu POIK, pomoc psychologiczna, prawna, motywowanie do podtrzymywania działań, zmierzających do ukarania sprawcy, monitoring sytuacji w rodzinie

2. Działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc w rodzinie:

Liczba osób objętych działaniami	Podjęte działania
----------------------------------	-------------------

- możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
3. Organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
 4. Zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
 5. Może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
2. Udziela kompleksowych informacji o:
 - możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
 - formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
3. Organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;

OŚWIATA

Oświata obejmuje ogół instytucji (szkoły, przedszkola, świetlice, placówki opiekuńcze, poradnie psychologiczno-pedagogiczne), których celem jest upowszechnienie wykształcenia oraz realizowanie określonych celów wychowawczych. Instytucje te poza podstawowym zadaniem kształcenia dzieci i młodzieży m.in. zapewniają im opiekę poza rodziną oraz mając możliwości oddziaływania na rodziców wspierają prowadzone przez nich działania wychowawcze.

W ramach procedury NK przedstawiciel oświaty:

1. Udziela kompleksowych informacji o:
 - możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
 - możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie; organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
2. Może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
3. Diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci;
4. Udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom

W ramach procedury przedstawiciel ochrony zdrowia każdorazowo udziela pacjentowi, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

PROKURATURA

Z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych aktach prawnych i odpowiednio karane. W polskim kodeksie karnym nie istnieje jedno przestępstwo o nazwie „przemoc w rodzinie”, ale wymienionych jest szereg przestępstw, które mogą zostać popełnione z jej użyciem. Najczęściej w przypadku przemocy w rodzinie stosowany jest artykuł 207 § 1 k.k. „Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny...” przewiduje karę pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Prokuratorzy mogą wchodzić w skład zespołów interdyscyplinarnych /na zasadzie fakultatywności/.

KURATORZY SĄDOWI

Kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Kuratorzy sądowi wchodzi w skład zespołu interdyscyplinarnego oraz mogą wchodzić w skład grup roboczych. Uwzględniając, że grupy robocze są tworzone w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach przewidziano udział fakultatywny kuratora, uzależniony od realizacji przez niego w tej rodzinie dozoru lub nadzoru.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

pomocą społeczną na terenie gminy i powiatu wzajemnie się uzupełniając i przyczyniając do skutecznego przeciwdziałania przemocy domowej.

Żaden pojedynczy specjalista ani instytucja nie jest w stanie zareagować właściwie na każde doniesienie o znęcaniu się nad członkiem rodziny. Obecnie wiadomym jest, że najlepszą odpowiedzią na wyzwanie, jakim jest interwencja w przemoc domowej oraz pomoc ofiarom przemocy jest pomoc świadczona przez Zespół Interdyscyplinarny. Stosowany w takim zespole sposób podejścia często wykracza poza wspólne badanie przypadku i koordynację działań poszczególnych instytucji, obejmując również zespołowe podejmowanie decyzji. Tego rodzaju działania wymagają pełnego uczestnictwa i współpracy członków zespołu, którzy wnoszą swoją wiedzę, umiejętności oraz zdolności. Członkowie zespołu są nadal odpowiedzialni za realizację własnych ról zawodowych, uczą się jednocześnie brać pod uwagę zadania i odpowiedzialność innych. Zespół składa się z grupy specjalistów reprezentujących instytucje realizujące program (przedstawiciele jednostki organizacji pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, szkół, służby zdrowia). O tym, jak ważne jest działanie systemu lokalnego wsparcia pokazuje fakt, iż niejednokrotnie brak integracji działań prowadzi do wycofania się ofiary z podjętych działań i utwierdzenia sprawcy w przekonaniu o bezkarności czy słuszności stosowanych zachowań przemocowych.

CELE GŁÓWNE

Celem programu jest:

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie,
2. Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy,
3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Cele ogólne będą realizowane m.in. przez:

1. Systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
2. Podnoszenie wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
3. Wsparcie rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie,

	<ul style="list-style-type: none"> e) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą, f) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, g) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”, h) występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 § 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i) udział w działaniach edukacyjno – informacyjnych. 		
--	---	--	--

CEL 3. ZAPEWNIENIE OCHRONY I MOŻLIWOŚCI UDZIELENIA WSPARCIA OSOBOM I RODZINOM DOTKNIĘTYM PRZEMOCĄ

Zadanie	Działania	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
Zapewnienie schronienia i pomocy materialnej ofiarom przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> a) nawiązanie współpracy z instytucjami z terenu województwa podkarpackiego zapewniającymi schronienie ofiarom przemocy, b) udzielanie świadczeń pieniężnych 	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2023 rok
Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego ofiarom przemocy	<ul style="list-style-type: none"> a) prowadzenie pracy socjalnej, b) edukowanie ofiar w zakresie przysługujących im praw 	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Placówki oświatowe Zespół Interdyscyplinarny, KPP Policji Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach	
Łagodzenie następstw zjawiska przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> a) motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy, b) organizowanie grup wsparcia dla osób pokrzywdzonych i ofiar dotkniętych przemocą (w miarę potrzeb) 	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej KPP Policji Zespół interdyscyplinarny, -Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Ropczycach	

CEL 4. PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ I WRAŻLIWOŚCI NA ZJAWISKA ZWIĄZANE Z PRZEMOCĄ W RODZINIE

Zadanie	Działania	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
---------	-----------	------------------------	-------------------

- Rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy,
- Rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
- Przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą
- Społeczność lokalna – mieszkańcy gminy Ostrów

REALIZATORZY PROGRAMU

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
2. Komenda Powiatowa Policji w Ropczycach,
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4. Centrum Kultury i Bibliotek Gminy Ostrów,
5. Placówki oświatowe - pedagodzy
6. Służba zdrowia,
7. Sąd Rejonowy w Ropczycach – kuratorzy
8. Organizacje pozarządowe

EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Spodziewane efekty realizacji programu to:

1. Zmniejszenie poczucia bezradności ofiar przemocy,
2. Zwiększenie wiedzy instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie na temat zjawiska przemocy – diagnoza rzeczywistego rozmiaru zjawiska na terenie Gminy Ostrów,
3. Zwiększenie skuteczności działań,
4. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy,

MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

EWALUACJA

Program będzie ewaluowany poprzez systematyczną sprawozdawczość, (co najmniej jeden raz w roku) dokonywaną w ramach wszystkich elementów Programu. Podstawowymi wskaźnikami służącymi do ewaluacji Programu są:

- a) liczba „Niebieskich Kart”,
- b) ilość interwencji, udzielonych porad, konsultacji,
- c) ilość i rodzaj przeprowadzonych działań profilaktycznych

Realizacja programu będzie systematycznie monitorowana, monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań, rozwijanie programu w przyszłości. Monitorowanie programu będzie prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów programu. Przy ocenie programu będą brane pod uwagę następujące wskaźniki:

1. Liczba osób/rodzin objętych pomocą,
2. Liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
3. Ilość działań profilaktycznych w placówkach oświatowych,
4. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych,
5. Ilość uczestników grup wsparcia,
6. Liczba uruchomionych procedur „Niebieska Karta”
7. Liczba ofiar przemocy w rodzinie,
8. Liczba osób biorących udział w programach korekcyjno – edukacyjnych,
9. Liczba postępowań przygotowawczych wobec sprawców przemocy,
10. Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie.